

אנגולה: גרי קופר השחור

האם חוזר סטאלין?

מומחים לעניינים סובייטיים עוקבים בעניין רב אחרי הסימנים להידוש ההכרה ביוסף סטאלין, שליטה הבילעדי של ברית-המועצות עד יום מותו ב-1953. אחרי שהוקע כרוצח-מיליונים בוועידה ה-20 של המיפ"לגה הקומוניסטית הסובייטית ב-1956, נעשה מאמץ לטשטש את עיקבות פולחן-האישיות האדיר שלו. פסליו הוסרו, ושמו נעלם מעיתונים ומפירסומים רשמיים.

עתה, לראשונה מזה שנים רבות, מציינים את יום-הולדתו בלוחות-השנה היוםניים שמחלקת המיפ"לגה הקומוניסטית הסובייטית למיליוני פעיליה ברחבי המדינה. לכבוד יום-הולדתו המאה שופץ מוסיאון סטאלין בעיר גורקי. כתבים מדווחים שתמונותיו נראות עתה במישרדים, בבתי פרטיים ואפילו על שמשות מוגיות ומכונות אורחיות.

בפירסומים רשמיים על מילחמת-העולם השנייה מובלט שוב חלקו בניצחון על הנאצים ומוצנע הטיהור

יוזף סטאלין
טיהור לרוצח-המונים?

שערך במפקדי הצבא האדום ערב המלחמה, שתרם רבות להצלחת הגרמנים ב-1941. מדובר אמנם בסרי מנים ראשונים, אבל אין להקל בהם ראש בתקופה של תום עידן ותיקי המפלגה וסידרת המישפטים נגד לוחמי-חירות ואנשי שמאל מובהקים בצ'כוסלובקיה.

היפהפה מאות אלפי תיירים. השנה אירעו בטיורל 21 מעשי-חבלה, מהם שמונה בלילה אחד. כרוזים, שחולקו על-ידי פעילי המחתרות, הכריזו על המטרות הסותרות. הם הוכיחו שגם אחרי 61 שנה אין עדיין לגיטימציה למצב הקיים באיזור.

המחותרת דוברת-הגרמנית תובעת סיפוח דרום-טיורל לאוסטריה, ואילו האיטלקים קובלים נגד "אפרטהייד" כלפי המיעוט דובר-האיטלקית.

"לעולם לא" בספרד נמשך מאבקה של המחותרת הבאסקית, איטיאיי. השבוע שוחרר דובר משרד-החוץ הספרדי, האווייר רופארד, שנחטף על-ידי הבאסקים. אחרי 31 ימי-מעצר, ממשלת ספרד, שטענה שלעולם לא תנהל משא-ומתן עם האיטיאיי, נענתה לרוב הדרישות של הבאסקים. תמורת שחרורו של רופארד הסכימה ממשלת ספרד לקיים חקירה פומבית ומיידית בהאשמות שלוחמרי החופש הבאסקים מעונים בבתי-הכלא בספרד. תלונות כאלה אושרו גם על-ידי האירגון הבינלאומי אנטוטי. ספרד הסכימה גם לשחרר בהדרגה 28 מחברי המחותרת הבאסקית. חרף ההתקדמות מאז ימי פרנקו אין ספק שה בעייה הבאסקית תטרד את ממשלת ספרד עוד זמן ממושך מאד.

או בקובאים. גם שיבטו, אוגימבונדו. סובל קשות מהתקפות השוד והרצח שלו.

באורח פרדוכסלי פוגע מנהיג המחותרת הימנית גם באינטרסים של ארצות-הברית. מעטים בעולם יודעים שכוחות קובאיים ואנגוליים שומרים על מיתקני הברות-הנפט האמריקאיות נגד אונסיה. הממשלה החוקית של אנגולה עושה מאמצים רבים לשתף פעולה עם זאיר, זאמביה וארצות-הברית, כדי לפתוח מחדש את מסילת-הברזל, שבה מחבל סאוויאמבי באורח שיטתי.

אליל הניצים. סטוקוול אינו מהסס להוקיע את תעמולת-הזוועה של סאוויאמבי, על ילדי אנגולה הנחטר פים, כביכול, מאימותיהם הבוכיות ונשלחים לחינוך מחדש בקובה. מילגת-לימודים קובאית היא הפרס הנכסף ביותר לכל צעיר אנגולי. כותב סטוקוול.

צוותי טלוויזיה אמריקאים שביקרו באי-הנוער הקובאי, שבו לומדים האנגולים, שלחו דיווחים נלהבים ביותר על רמת-הלימודים והמוראל הגבוה של הסטודנטים. הקובאים מסייעים לאנגולה בביעור הבורות והנחשלות. הם מכשי-רים דור חדש של אינטליגנציה וטכנוקראטיה, שיוכל לבנות אנגולה חדשה ומודרנית.

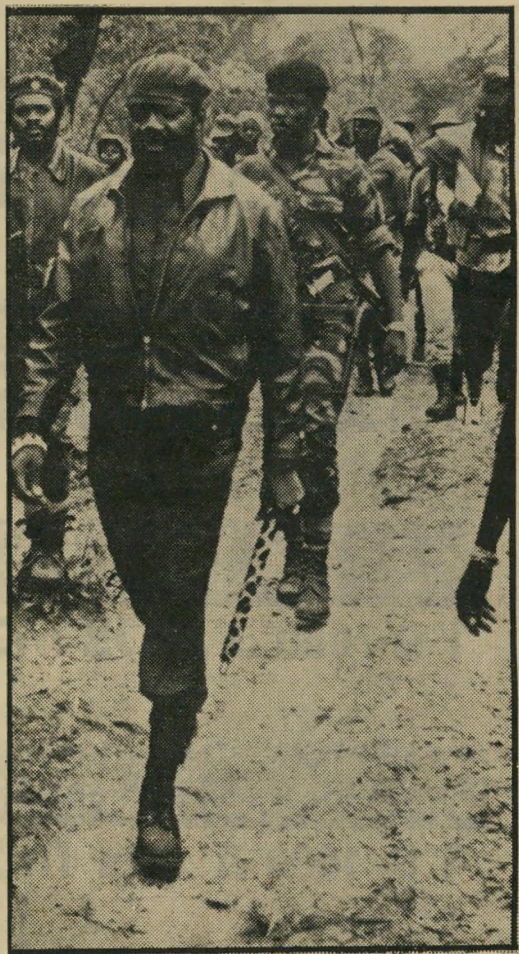
סטוקוול איננו פרו-קובאי. הוא עצמו חושש מהכיוון האידיאולוגי של החינוך שם. מסקנתו פשוטה: אם אנחנו כל-כך חוששים מהחינוך הקובאי — הוא שואל — מדוע אין ארצות-הברית פותחת רשת מתחרה של מוסד-דתי-חינוך לצעירים מהעולם השלישי?

ארצות-הברית, מסכם סוכן הסיאייאיי לשעבר, הס-תבכה רבות בעולם השלישי. אין היא יכולה להרשות לעצמה לסייע לשופכי-דמים ולהרפתקנים מובהקים, מסוגו של אליל-הניצים סאוויאמבי. יש ללמוד את לקחי איראן. כל נסיון לשלוח סיוע צבאי לסעד חדד האנגולי יעלה לארצות-הברית באובדן הגישה שלה לנפט האנגולי. אנגולה ולבנון. לזכותו של סירוס ואנס, שר-החוץ האמריקאי, יש לומר שהוא עושה כמיטב יכולתו שלא להסתבך עם סאוויאמבי. אלא שהסטייט דפרטמנט, הלוחמת נגד הניצים המטופחים על-ידי זביגנייב בז'ינסי-קי, לא הצליחה עדיין להסיק את המסקנה ההגיונית. אין די במדיניות פאסיבית של אי-תמיכה באונסיה. ארצות-הברית חייבת להכיר בממשלת אנגולה ולקשור עימה יחסים דיפלומטיים מלאים.

המשבר האיראני, וההיסטריה שהוא עורר, אינם מקלים על היונים בארצות-הברית. כמו בישראל, נוטים האמריקאים להתרשם מתוצאות התהליכים בעולם השלישי, שי ולא מהסיבות העמוקות שביסודם. נגד העוני, הבערות,

הוויכוח בארצות-הברית על היחס לעולם השלישי נישש בין יונים וניצים. אין לראות בו דווקא מחלוקת קלאסית שבין שמאל וימין. יונים בארצות-הברית אינם תומכים בגישה מתונה לאפריקה ולאמריקה הלטינית בשל דבקותם בעקרונות סוציאליסטיים דווקא. הבולטים שבהם — בדרך כלל ליברלים, המאמינים בשיטה הרכו-שנית — סבורים שבעולם שבו מוגבל כוחה של מעצמת-על על-ידי מערכת מגוונת של אילוצים דיפלומטיים, צבאיים וכלכליים, יש להשתמש בעוצמה האדירה של ארצות-הברית בחסנונות ובתבונה.

ארצות-הברית שילמה מחיר יקר בשל תמיכתה ברודי-נים באיראן, בוויאט-נאם, באמריקה הלטינית ובכל רחבי

ראשי-מחותרת סאוויאמבי
סעד חדד באנגולה?

העולם השלישי. המאפיין המשותף העיקרי של המישט-רים, שבהם תמכה ארצות-הברית, הוא היעדר תמיכה עממית רחבה בשליטים.

ג'ון סטוקוול, היוצא בניו-יורק טייחס בקריאה למר-שלת ארצות-הברית להכיר במישטר השולט באנגולה, איננו שמאלן יפה-נפש וארוך-שיער. הוא ריכז במשך שנים ארוכות את הפעילויות החשאיות של הסיאייאיי באנגולה. תפקידו היה למנוע, ככל האפשר, את השתל-טותה של המחותרת המרכסיסטית. בין השאר עסק סטוקו-וול בטיפוחה של המחותרת הימנית, אונסיה. על מחותרת זו, הפועלת עד היום באנגולה, מפקד ג'ונאס סאוויאמבי.

הרפתקן מיקצועי. סאוויאמבי הוא מעין גיבור לאומי של הניצים בארצות-הברית. עיתונות-הימין קוש-רת לו כתרנים של אינטלקטואל, לוחם-חרות, מין גרי קופר שחור, הלוחם בשמאלנים הרשעים כדי שאנגולה תזכה במישטר דמוקרטי.

הצרה היא שסוכן הסיאייאיי לשעבר, ג'ון סטוקוול, מכיר את סאוויאמבי באורח אינטימי. אין הוא מתרשם ביותר משירייה-הלל והמיתוסים. לדברי סטוקוול, סאוויאמבי בני-איננו דוקטור למישפטים, כפי שטוענים מעריציו במערב. הוא גורש מהמיכללה ומאז הפך להרפתקן, לוחם-גרילה מיקצועי, המשרת אך ורק את עצמו. במשך השנים לחם נגד המחותרות השמאלניות וחיבל במאבקם בפורי-טוגלים. הוא פעל גם נגד המחותרת הנאמבית, סוואפז, בשירותה של דרום-אפריקה. סאוויאמבי הוא מפסיד ניצח, אבל מומחה גדול בסחיטת סיוע בינלאומי. במשך השנים קיבל סיוע מצפון-קוריאה, מסין, מרומניה מטני-זניה, מקניה, מדרום-אפריקה והסיאייאיי.

מידידיו בסיאייאיי, מודה סטוקוול, למד סאוויאמבי לשקר בקלות. הוא קורא כך "תעמולה". הוא הפסיד במילחמת-האזרחים נגד המחותרת המרכסיסטית, השולטת עתה באנגולה, אבל ממשך להתקיים באזורים השוממים של ארצו. בהיעדר כל תמיכה עממית, הוא מבצע מעשי-שוד וחבלה. מעשיו פוגעים לא רק בממשלת אנגולה

הנחשלות והפער בין הארצות המתפתחות והמפותחות אי-אפשר להילחם באמצעים אלימים, ובתמיכה בהרפת-קנים הפועלים נגד עמם.

זה נכון לגבי אנגולה — וגם לגבי לבנון.

מערב אירופה:

מיעוטים

מחפשים זהות

התהליכים הרחבים והמעמיקים באירופה, לקראת אחדות כלכלית ופוליטית, והתקרבות ספרד לארצות השוק המשותף, לא פתרו את בעיות-המיעוטים המסוכני-כות. בדרום-טיורל, איזור שרוב תושביו הם דוברי גרמ-נית, פועלות שתי מחותרות, איטלקית ואוסטרית. האיזור סופח לאיטליה עם התמוטטות הקיסרית האוסטרו-הונג-רית ב-1918.

לאחרונה הצליח הרוב האוסטרי באיזור להעביר חוק, המחייב עובדי-ציבור לשלוט בשתי שפות, איטלקית וגר-מנית. המיעוט האיטלקי טוען שהוא מופלה לרעה, ודורש את התערבות הממשלה ברומא.

השבוע אימו קבוצות גרילה של דוברי-איטלקית לחבל בעונת-הסקי באיזור דרום-טיורל, המביאה לאיזור